

ТРЕГУБЕНКО ГАЛИНА ПЕТРІВНА

старший викладач, кафедра публічного управління, адміністрування та права, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ORCID 0000-0003-3248-3812

УДК 342:502.14 (477) (075.8)

DOI 10.37772/2518-1718-2023-4(44)-16

ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА В СУЧАСНИХ УМОВАХ: СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

У статті розглянуті актуальні питання стратегічного планування у сфері реалізації державної екологічної політики. Наголошено, що ефективна реалізація державної екологічної політики потребує застосування дієвих інструментів, вдосконалення норм чинного законодавства та стратегічного планування з урахуванням необхідності активізації процесів євроінтеграції та запозичення найкращих практик ЄС щодо напрямів розвитку у зазначеній сфері. Визначено, що сталий розвиток країни та суспільства можливий лише при ефективній побудові та організації процесу реалізації екологічної політики та результативності її оцінки. Автором проаналізовані положення важливих стратегічних документів, таких як: Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року, Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. Розглянуті окремі питання виконання регіональних програм з охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки. Зроблений висновок щодо наявності системних проблем реалізації державної екологічної політики, зокрема щодо впровадження загальнодержавних та регіональних стратегічних пріоритетів розвитку, для вирішення яких необхідно оновлення відповідних механізмів впровадження екологічної політики, в тому числі інституціональних. Окрім зазначеного наразі необхідним є узгодження екологічного законодавства з документами стратегічного планування, а саме забезпечення кореляції чинних нормативно-правових актів з відповідними стратегічними напрямами та державними програмами, що вкрай важливо в умовах необхідності відновлення національної економіки та всіх складових національної безпеки країни на шляху до набуття членства України в ЄС.

Ключові слова: воєнний стан, державна екологічна політика, державна програма, екологічна криза, нормативно-правове забезпечення, регіональна політика, стратегія.

Постановка проблеми. Зважаючи на вторгнення країни-агресора на територію України, особливого значення сьогодні набувають питання провадження державної екологічної політики, ефективна реалізація якої потребує застосування дієвих інструментів, вдосконалення норм чинного законодавства та стратегічного планування з урахуванням необхідності активізації процесів євроінтеграції та запозичення найкращих практик ЄС у зазначеній сфері. Отже нагальним питанням наразі постає визначення шляхів підвищення рівня ефективності державної політики в екологічній сфері, формування та оптимізація нормативно-правового забезпечення реалізації державної екологічної політики.

Метою статті є дослідження актуальних питань реалізації державної екологічної політики в сучасних умовах та визначення можливих напрямів її удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання реалізації державної екологічної політики та

проблеми удосконалення системи державного управління екологічною безпекою розглядалися багатьма науковцями. Так, І. І. Самойлова [1] в своїх наукових працях досліджувала потенціал системи державного управління в Україні та питання його використання для забезпечення екологічної безпеки.

Р. С. Кірін та С. В. Гришак провели комплексне дослідження актуальних питань забезпечення та реалізації екологічних прав у стратегіях державної екологічної політики і безпеки України під час воєнного періоду та обґрунтували, що виклики воєнного періоду зумовлюють формування відповідної сукупності правового інструментарію, за допомогою якого має вибудовуватися платформа для прямих чи опосередкованих заходів з попередження, охорони захисту та відновлення порушених збройною агресією екологічних прав громадян, у тому числі міжнародного механізму для реєстрації збитків [2].

Л. Демчук, Г. Кірейцева, І. Циганенко-Дзюбенко, В. Вовк здійснили аналіз особливостей екологічної

безпеки в контексті сталого розвитку та євроінтеграційних процесів з точки зору практики, розглянули стан екологічної безпеки в Україні та визначили, що запровадження міжнародних стандартів сприятиме розвитку систем екологічного менеджменту та реалізації в Україні міжнародних природоохоронних ініціатив [3].

Незважаючи на достатню кількість наукових робіт, обрана тема дослідження потребує додаткових напрацювань у зв'язку із необхідністю наукових пошуків шляхів підвищення рівня ефективності державної екологічної безпеки та забезпечення екологічно збалансованого розвитку держави.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до п. 11 ч. 1 Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 № 722/2019 [4], забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів є однією із законодавчо визначених цілей, які встановлено для забезпечення національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення, додержання конституційних прав і свобод людини і громадянина. Також вказаним нормативно-правовим актом визначено, що цілі сталого розвитку України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України. Отже, сталий розвиток країни та суспільства можливий лише при ефективній побудові та організації процесу реалізації екологічної політики та результативності її оцінки.

В умовах воєнного стану теоретичні та практичні питання ефективної реалізації державної екологічної політики, з врахуванням існуючих процесів поглиблення екологічної кризи, набувають особливої актуальності та нових рис.

Слід погодитися, що головним завданням кожної держави в умовах екологічних загроз є швидке впровадження такої системи регуляторів природокористування, що базується на комбінації економічних інструментів стимулювання й заохочення, які змушують суб'єктів господарювання реалізовувати природоохоронні та ресурсозберігаючі заходи, перспективним є впровадження нових регуляторів природокористування, таких як різні види податкових пільг і пільгового кредиту, гнучкі екологічні податки на продукцію, матеріальне заохочення екологізації виробничої діяльності тощо [5].

Сучасні процеси екологізації світової економіки, що ґрунтуються на концепціях сталого розвитку, раціонального природокористування та «зеленої»

економіки, вимагають результативної екологічної політики держав світового співтовариства, при чому перспективне бачення державних змін відповідно до принципів збалансованого розвитку закладається у стратегічних законодавчо-нормативних документах, однак кожна розроблена стратегія, яка спрямована на охорону навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів, потребує конкретних послідовних дій та відповідного середовища реалізації [6]. Тобто розробка відповідних стратегій потребує реалізації налагодженого чіткого механізму та узгодженості із нормами чинного законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів.

На стратегічному рівні пріоритети екологічної політики визначені у Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, які затверджені Законом України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII [7], норми цієї стратегії визначають, що процеси глобалізації та суспільних трансформацій підвищили пріоритетність збереження довкілля, а отже, потребують від України вжиття термінових заходів. Також зазначається, що протягом тривалого часу економічний розвиток держави супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів, низькою пріоритетністю питань захисту довкілля, що унеможливило досягнення збалансованого (сталого) розвитку. Вказана стратегія серед першопричин екологічних проблем України, виділяє наступні: підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності; неврахування наслідків для довкілля у законодавчих та нормативно-правових актах; переважання ресурсо- та енергоємних галузей у структурі економіки із здебільшого негативним впливом на довкілля; фізичне та моральне зношення основних фондів у всіх галузях національної економіки; неефективна система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища та регулювання використання природних ресурсів; незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства та екологічних прав і обов'язків громадян; незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства та незабезпечення невідворотності відповідальності за його порушення; недостатнє фінансування з державного та місцевих бюджетів природоохоронних заходів тощо. В умовах воєнного стану зазначені екологічні проблеми не втрачають актуальності в зв'язку з їх невіршеністю та поглибленням.

Крім цього, зазначена Стратегія містить інструменти реалізації політики у сфері природних ресурсів в Україні. Так, основними стратегічно визначеними інструментами реалізації державної екологічної політики регламентовані наступні:

- 1) міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
- 2) інформування та комунікація;
- 3) державне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- 4) стратегічна екологічна оцінка та оцінка впливу на довкілля;
- 5) системи екологічного управління, екологічний аудит, екологічна сертифікація та маркування продукції;
- 6) екологічний облік;
- 7) технічне регулювання та облік у сфері охорони навколишнього природного середовища, природокористування та забезпечення екологічної безпеки;
- 8) законодавство України у сфері охорони навколишнього природного середовища, яке адаптоване до законодавства Європейського Союзу;
- 9) освіта в інтересах збалансованого (сталого) розвитку;
- 10) економічні та фінансові механізми, зокрема екологічна модернізація промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку);
- 11) комплексний моніторинг стану навколишнього природного середовища і нагляд (контроль) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів;
- 12) міжнародне співробітництво у сфері охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки.

Отже, ефективне застосування перелічених інструментів дасть змогу досягнути цілей, які визначені в Основних засадах (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року, а саме: залучення до планування і реалізації політики усіх зацікавлених сторін; сприяння підвищенню рівня обізнаності громадськості про діяльність органів виконавчої влади у сфері охорони навколишнього природного середовища та ефективність впровадження ними нормативно-правових актів; встановлення науково обґрунтованих обмежень на використання природних ресурсів; недопущення негативного впливу на навколишнє природне середовище та забезпечення екологічної безпеки; підвищення екологічної обґрунтованості і ефективності діяльності суб'єктів господарювання; забезпечення виявлення, реєстрації, узагальнення, зберігання, оброблення та підготовки релевантної інформації про діяльність підприємства в природоохоронній сфері; впровадження науково обґрунтованих та безпечних для навколишнього природного середовища і здоров'я населення вимог до процесів, товарів та послуг, які відповідатимуть європейським нормам;

досягнення національних пріоритетів та забезпечення його наближення до відповідних директив ЄС; встановлення методологічних основ та запровадження безперервної екологічної освіти; стабільне фінансування природоохоронної діяльності та стимулювання розвитку екологічного підприємництва; забезпечення переходу до системи запобігання правопорушенням і моніторингу стану довкілля; забезпечення виконання відповідних міжнародних зобов'язань. Втім, на жаль більшість стратегічно закріплених інструментів має декларативне визначення та не застосовується у повному обсязі.

Проводячи аналіз напрямів стратегічного планування варто зазначити, що Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, що затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р [8] також визначає недоліки системи управління та ключові екологічні проблеми, зокрема наголошується, що значні обсяги накопичених в Україні відходів та відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання їх утворенню, утилізації, знешкодження та видалення, поглиблюють екологічну кризу і стають гальмівним фактором розвитку національної економіки. Також цей стратегічний документ наголошує акцентує увагу на необхідності реформування і розвитку з урахуванням вітчизняного та світового досвіду всієї правової та економічної системи, що регулює використання природних ресурсів у цілому та управління відходами зокрема. Проблеми, окреслені зазначеним документом стратегічного планування наразі не усунуті, а навпаки мають характер поглиблення, в зв'язку з чим також актуалізується спрямування щодо впровадження відповідного ефективного інструментарію у сфері поводження з відходами.

Також, при розгляді сучасного стану державної екологічної політики та шляхів удосконалення її напрямів, доцільно зазначити, що для забезпечення виконання Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» була розроблена Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р [9]. Цей документ стратегічного планування регламентує загальні проблеми у сфері охорони навколишнього природного середовища та природних ресурсів (в тому числі і системні проблеми у сфері управління відходами), які негативно впливають на здоров'я людей та сталість екосистем, серед яких: забруднення навколишнього природного середовища; нераціональне використання основних природних ресурсів та їх виснаження; забруднення поверхневих, підземних та морських вод; недостатня лісистість території України; деградація земельних

ресурсів; відсутність ефективної системи хімічної безпеки; відсутність достатньої інфраструктури та ефективної системи управління відходами; відсутність дієвої системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища; недостатність частки територій для збереження біорізноманіття та ресурсів для забезпечення розвитку природно-заповідного фонду України; посилення глобальної зміни клімату і негативних наслідків для ряду секторів економіки і сфер життєдіяльності людини; негативний вплив наслідків Чорнобильської катастрофи та тимчасової окупації території України на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей; недостатня інтеграція природоохоронних і кліматоохоронних аспектів в секторальні і регіональні політики тощо.

Доцільно погодитися, що інтеграція до європейської спільноти передбачає запровадження та реалізацію сучасних світових підходів до природного середовища, як частини життєвого простору людини, одним із напрямків такої діяльності є розробка і послідовне здійснення цілеспрямованої екологічної політики, яка відповідала б світовим нормам імплементації такого виду галузевого та територіально-адміністративного планування, як державні комплексні цільові програми, зокрема наразі актуальності не втрачають процеси формування регіональних цільових екологічних програм згідно з природоохоронними пріоритетами та їх реалізації на місцевому рівні [10]. Втім, при реалізації програм на місцевому рівні виникають проблеми щодо їх реалізації у повному обсязі.

Так, рішенням пленарного засідання чотирнадцятої позачергової сесії Полтавської обласної ради восьмого скликання від 26.07.2022 № 412 [11] було затверджено Регіональну програму охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022 – 2027 роки («Довкілля – 2027»). Основна мета програми «Довкілля – 2027» [12] це реалізація державної екологічної політики спрямованої на досягнення доброго стану довкілля, безпечного для життя і здоров'я людей, впровадження збалансованого природокористування, збереження та відновлення природних екосистем, підвищення рівня суспільної екологічної свідомості та досягнення гармонії взаємодії суспільства і природи. Департамент екології та природних ресурсів Полтавської обласної державної адміністрації, як відповідальний виконавець, виступає головним отримувачем та розпорядником бюджетних коштів програми «Довкілля – 2027», якому підзвітні та підконтрольні інші співвиконавці програми. Втім на практиці, при виконанні зазначеної програми виникають проблеми щодо її виконання не у повному обсязі. Згідно даних, оприлюднених Пол-

тавською обласною військовою адміністрацією [13], основною проблемою недостатнього виконання зазначеної Програми є те, що затвердження та початок реалізації Програми збігся з початком введення в Україні правового режиму воєнного стану Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 [14] та з урахуванням особливостей, визначених постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку виконання повноважень державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану» від 09.06.2021 № 590 [15].

Окрім вищезрозглянутого, доцільно додатково зазначити, що згідно положень Аналітичного документу, що розроблений в рамках ініціативи «Оцінка впровадження екологічної політики в Україні», довкілля та екологічна політика здебільшого залишаються непріоритетними для Уряду попри вимоги членства в ЄС та наочну масштабну шкоду, завдану довкіллю внаслідок агресії росії (яка на даний час не має адекватної оцінки), стратегічні цілі державної політики не знаходяться у фокусі профільного міністерства, при такому управлінні міжнародна технічна підтримка низки проєктів стає малоефективною, охорона довкілля при цьому залишається найбільш недофінансованою галуззю українського бюджету [16].

Отже, в Україні існує підґрунтя й розвинені механізми реалізації екологічної політики, але вони не дієві, або реалізуються не в повній мірі та потребують адаптації до європейського законодавства і запозиченні досвіду країн, з урахуванням особливостями властивими нашій країні, в яких ефективність реалізації екологічної політики вже доведена [17]. До того ж важливим у сучасних умовах є проведення постійного моніторингу та оцінки результатів реалізації державної екологічної політики з додержанням стратегічно визначених вимог щодо надання відповідних звітів, з метою отримання релевантної інформації.

Висновки. У результаті проведеного дослідження доцільно зробити висновок щодо наявності системних проблем реалізації державної екологічної політики, зокрема щодо впровадження загальнодержавних та регіональних стратегічних пріоритетних напрямів, для усунення яких необхідно оновлення відповідних механізмів впровадження екологічної політики, в тому числі і інституціональних. Окрім зазначеного наразі необхідним є узгодження чинного законодавства з документами стратегічного планування. Тобто чинне законодавство у сфері реалізації екологічної безпеки повинно корелювати з відповідними стратегічними напрямами та державними програмами, що вкрай важливо в умовах необхідності відновлення національної економіки та всіх складових національної безпеки країни на шляху до членства в ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самойлова І. І. Напрями вдосконалення системи державного управління екологічною безпекою в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. DOI: 10.32702/2307-2156-2018.11.23. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/25.pdf.
2. Кірін Р. С., Гришак С. В. Забезпечення і реалізація екологічних прав у стратегіях державної політики та безпеки: виклики воєнного періоду. *Juris Europensis Scientia*. 2023. Вип. 1. С. 65–71. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2023.12>.
3. Демчук Л., Кірейцева Г., Циганенко-Дзюбенко І., Вовк В. Концепція екологічної безпеки держави в контексті сталого розвитку та євроінтеграції. *Проблеми хімії та сталого розвитку*. 2023. Вип. 1. С. 3–11. DOI: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2023-1-1>.
4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
5. Глуха В. В. Теоретичні засади розвитку державної екологічної політики України. *Державне управління*. 2016. №1(53). С. 11–15. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/4.pdf.
6. Сич К. О., Романов Є. П. Формування та реалізація державної екологічної політики в умовах євроінтеграції. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1944/1871>.
7. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2030 року: затверджена Законом України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
8. Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року: затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80#Text>.
9. Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року: затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text>.
10. Скакальський О. М. Державні цільові екологічні програми: сутність та шляхи формування на регіональному рівні. *Регіональне та муніципальне управління*. 2015. № 7–8 (21–22). С. 85–93. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/233892341.pdf>.
11. Про Регіональну програму охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022 – 2027 роки («Довкілля – 2027»): рішення Полтавської обласної ради від 26 липня 2022 року №412. URL: <https://oblrada-pl.gov.ua/sites/default/files/field/docs/412.pdf>.
12. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Полтавської області на 2022–2027 роки «Довкілля – 2027». URL: <https://oblrada-pl.gov.ua/sites/default/files/field/docs/412.pdf>.
13. Виконання Програми «Довкілля 2027». URL: <https://eko.adm-pl.gov.ua/vikprod9.htm>.
14. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: затв. Законом № 2102-IX від 24.02.2022 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
15. Про затвердження Порядку виконання повноважень державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2021 № 590. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text>.
16. Оцінка впровадження екологічної політики в Україні: п'ять системних проблем. URL: <https://necu.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/assessment-of-ua-environmental-policy-implementation.pdf>.
17. Андрієнко М. В. Механізми реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 47–53. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2017/11.pdf.

REFERENCES

1. Samoilo, I. I. (2018). Directions of improvement of the system of state management of environmental security in Ukraine. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok..* DOI: 10.32702/2307-2156-2018.11.23. Retrieved from: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/25.pdf [in Ukrainian].
2. Kirin, R. S. & Hryshchak, S. V. (2023). Ensuring and implementing environmental rights in state policy and security strategies: challenges of the wartime period. *Juris Europensis Scientia*, 1, 65–71. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2023.12> [in Ukrainian].

3. Demchuk, L., Kireitseva, H., Tsyhanenko-Dziubenko, I., Vovk, V. (2023). The concept of environmental security of the state in the context of sustainable development and European integration. *Problemy khimii ta staloho rozvytku*, 1, 3–11. DOI: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2023-1-1> [in Ukrainian].
4. On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period until 2030: Decree of the President of Ukraine, No. 722/2019 (2019, September 30). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> [in Ukrainian].
5. Hlukha, V. V. (2016). Theoretical foundations of the development of the state environmental policy of Ukraine. *Derzhavne upravlinnia*, 1(53), 11–15. Retrieved from: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/4.pdf [in Ukrainian].
6. Sych K. O. & Romanov Ye. P. (2022). Formation and implementation of state environmental policy in the conditions of European integration. *Ekonomika ta suspilstvo*. 45. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1944/1871> [in Ukrainian].
7. Basic principles (strategy) of the state environmental policy of Ukraine for the period up to 2030: approved by the Law of Ukraine, No. 2697-VIII (2019, February 28). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text> [in Ukrainian].
8. National Waste Management Strategy in Ukraine by 2030: approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 820-p (2017, November 8). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/820-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
9. Strategy of environmental security and adaptation to climate change for the period until 2030: approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 1363-p (2021, October 20). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
10. Skakalskyi, O. M. (2015). State targeted environmental programs: essence and ways of formation at the regional level. *Rehionalne ta munitsypalne upravlinnia*, 7–8 (21–22), pp. 85–93. Retrieved from: <https://core.ac.uk/download/pdf/233892341.pdf> [in Ukrainian].
11. On the Regional Program for Environmental Protection, Rational Use of Natural Resources and Ensuring Environmental Safety Taking into Account Regional Priorities of the Poltava Region for 2022-2027 ('Environment - 2027'): decision of the Poltava Regional Council, No. 412 (2022, July 26). Retrieved from: <https://oblrada-pl.gov.ua/sites/default/files/field/docs/412.pdf> [in Ukrainian].
12. 'Environment - 2027' regional program of environmental protection, rational use of natural resources and ensuring environmental safety, taking into account the regional priorities of the Poltava region for 2022-2027. Retrieved from: <https://oblrada-pl.gov.ua/sites/default/files/field/docs/412.pdf> [in Ukrainian].
13. Implementation of the 'Environment 2027' Program. Retrieved from: <https://eko.adm-pl.gov.ua/vikprod9.htm> [in Ukrainian].
14. Decree of the President of Ukraine «On the introduction of martial law in Ukraine»: approved by law No. 2102-IX (2022, February 24) (with changes). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> [in Ukrainian].
15. On the approval of the Procedure for the exercise of powers by the state treasury service in a special regime under martial law: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 590 (2021, June 9). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
16. Assessment of environmental policy in Ukraine: five systemic problems. Retrieved from: <https://necu.org.ua/wp-content/uploads/2023/11/assessment-of-ua-environmental-policy-implementation.pdf> [in Ukrainian].
17. Andriienko, M. V. (2017). Mechanisms for the implementation of state environmental policy at the regional level. *Investysii: praktyka ta dosvid*, 18, 47–53. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2017/11.pdf [in Ukrainian].

TREGUBENKO GALINA

Senior Lecturer at the Department of Public Management, Administration and Law
of the National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

STATE ENVIRONMENTAL POLICY IN MODERN CONDITIONS: STATUS AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT

Problem setting. Given the invasion of Ukraine by the aggressor country, the implementation of the state environmental policy is of particular importance today, and its effective implementation requires the use of effective tools,

improvement of current legislation and strategic planning, taking into account the need to intensify European integration and adopt EU best practices in this area. Therefore, the urgent issue now is to identify ways to increase the efficiency of state policy in the environmental sphere, to formulate and optimize the regulatory and legal support for the implementation of state environmental policy.

Analysis of recent researches and publications. The issues of implementation of the state environmental policy and the problems of improving the system of public administration of environmental safety have been considered by many scientists. For example, I. I. Samoilova [1] in her scientific works investigated the potential of the public administration system in Ukraine and the issue of its use to ensure environmental safety.

P. S. Kirin and S. V. Hryshchak conducted a comprehensive study of topical issues of ensuring and implementing environmental rights in the strategies of the State environmental policy and security of Ukraine during the wartime period and substantiated that the challenges of the wartime period determine the formation of an appropriate set of legal instruments with the help of which a platform should be built for direct or indirect measures to prevent, protect and restore the environmental rights of citizens violated by armed aggression, including an international mechanism for the restoration of environmental rights.

Despite the sufficient number of scientific papers, the chosen research topic requires additional developments due to the need for scientific research on ways to improve the efficiency of state environmental safety and ensure environmentally balanced development of the state.

Purpose of research is to study the topical issues of implementation of the State environmental policy in modern conditions and to identify possible areas for its improvement.

Article's main body. In the context of martial law, theoretical and practical issues of effective implementation of the state environmental policy, taking into account the existing processes of deepening the environmental crisis, are gaining particular relevance and new features.

Modern processes of greening the world economy based on the concepts of sustainable development, rational use of natural resources and green economy require an effective environmental policy of the world community, with a long-term vision of state changes in accordance with the principles of balanced development laid down in strategic legislative and regulatory documents, but each developed strategy aimed at environmental protection and rational use of natural resources requires a clear mechanism for the implementation of the relevant legislation. That is, the development of relevant strategies requires the implementation of a well-established clear mechanism and consistency with the norms of the current legislation in the field of environmental protection and rational use of natural resources.

The provisions of important strategic documents were analyzed, such as: The Basic Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine until 2030, the National Waste Management Strategy in Ukraine until 2030, and the Strategy for Environmental Security and Climate Change Adaptation until 2030. Some issues of implementation of regional programs on environmental protection, rational use of natural resources and environmental safety are considered.

Conclusions and prospects for the development. As a result of the study, it is reasonable to conclude that there are systemic problems in the implementation of the state environmental policy, in particular, the implementation of national and regional strategic priority areas, which require updating the relevant mechanisms for implementing environmental policy, including institutional ones. In addition to the above, it is now necessary to harmonize current legislation with strategic planning documents. That is, the current legislation in the field of environmental security should be correlated with the relevant strategic directions and state programs, which is extremely important in the context of the need to restore the national economy and all components of the country's national security on the way to EU membership.

Key words: martial law, state environmental policy, state program, environmental crisis, regulatory support, regional policy, strategy.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Трегубенко Г. П. Державна екологічна політика в сучасних умовах: стан та напрями удосконалення. *Право та інновації*. 2023. № 4 (44). С. 108–114.